

Desetljeće Zdravstvene mreže jugoistočne Europe (South-east Health Network – SEEHN)

Vlasta Hrabak-Žerjavić¹, Marina Kuzman²

¹Nacionalni zdravstveni koordinator za Zdravstvenu mrežu jugoistočne Europe 2002. - 2011. godine

² Nacionalni zdravstveni koordinator za Zdravstvenu mrežu jugoistočne Europe 2011. - 2012. godine

Zdravstvena mreža jugoistočne Europe (JIE) je institucionalni forum uspostavljen od Vlada Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Moldavije, Rumunjske i Srbije usmjeren jačanju mira, suradnje i unaprjeđenja zdravlja u regiji. Naime 2001. godine u okviru Pakta o stabilnosti u JIE Inicijativi za socijalnu koheziju dodana je komponenta zdravlja u svrhu povezivanja zemalja jugoistočne Europe na zajedničkom rješavanju zdravstvenih prioriteta.

Zdravstvena mreža je nastala na temelju sporazuma ministara zdravlja utvrđenih u Dubrovnik Pledge i Skopje Pledge, potvrđenih na Ministarskim forumima 2001. i 2005. godine s ciljem razmjene informacija, znanja i iskustava te zajedničkog djelovanja na području unaprjeđenja zdravlja, a vezano uz spoznaju da je zdravlje integralna odrednica socijalne kohezije i značajan preduvjet socio ekonomskog napretka.

Od 2001. do 2009. godine Svjetska zdravstvena organizacija – Regionalni ured za Europu - pružao je glavnu stručnu i tehničku potporu Mreži i njenim zdravstvenim projektima zajedno s Vijećem Europe. Od 1. siječnja 2010. godine Zdravstvena mreža JIE prelazi u regionalno vlasništvo suradnje za zdravlje i razvoj pod pokroviteljstvom Vijeća za regionalnu suradnju u Sarajevu, a sukladno Sporazumu o razumijevanju budućnosti Zdravstvene mreže JIE u okviru Regionalnog procesa suradnje u JIE od 2008 i nadalje.

Zdravstvena mreža JIE kontinuirano je dobivala stručnu i financijsku pomoć od zemalja partnera: Belgije, Francuske, Grčke, Mađarske, Italije, Norveške, Slovenije, Švedske, Švicarske i Ujedinjenog Kraljevstva, kao i pet međunarodnih organizacija.

Od institucija danas su joj partneri Svjetska zdravstvena organizacija - Regionalni ured za Europu, Vijeće Europe, Banka za razvoj Vijeća Europe, Vijeće za regionalnu suradnju, Europska komisija, Međunarodna organizacija za migracije i Europska investicijska banka.

Osnovni principi djelovanja Mreže su: regionalno vlasništvo, partnerstvo, transparentnost i odgovornost, komplementarnost, održivost, jednako i aktivno uključivanje svih zemalja članica, raspodjela aktivnosti i resursa na osnovi procjene potreba zemlje, decentralizacija aktivnosti i resursa te djelotvornost.

Zdravstvena mreža organizacijski ima predsjedništvo i izvršni odbor. Predsjedništvo predstavlja ministarstvo zdravlja jedne od zemalja članica i izmjenjuje se svakih šest mjeseci prema abecednom redu. Izvršni odbor sastoji se od 5 članova, tri predstavnika zemalja članica, jednog predstavnika zemalja partnera i jednog predstavnika zainteresiranih međunarodnih organizacija, odnosno internacionalnih ili regionalnih vladinih ili nevladinih organizacija.

Sastanci Zdravstvene mreže održavaju se dva puta godišnje, a zemlja domaćin sastanka je država koja to polugodište predsjedava Mrežom. Sudionici sastanaka su nacionalni zdravstveni koordinatori i njihove zamjene, istaknuti javnozdravstveni stručnjaci ili drugi predstavnici pojedine države te predstavnici institucija i država partnera. Na sastancima raspravlja se o zdravstvenim prioritetima na razini regije i mogućnostima njihovog rješavanja, kao i prati provedba odobrenih projekata.

Hrvatska, odnosno Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi predsjedavalo je Zdravstvenom mrežom JIE od 1. srpnja do 31. prosinca 2007. godine. U prosincu 2007. godine održan je u Zagrebu 17. sastanak Zdravstven mreže JIE na kojem se raspravljalo o prijelazu Mreže u regionalno vlasništvo kao i provedbi i napretku projekata Mreže. Posebna tema sastanka bila je potreba za radnom snagom i migracija zdravstvenih djelatnika u zemljama JIE:

U proteklih deset godina Zdravstvena mreža bila je nosilac unaprjeđenja zdravlja na području mentalnog zdravlja, sprječavanja zaraznih bolesti, zdravstvene ispravnosti namirnica i prehrane, zdravstvene ispravnosti krvi, nadzora nad duhanom, informacijskih sustava, zdravlja žena i djece, javnozdravstvene službe i zdravstvenih sustava.

U okviru Zdravstvene mreže Hrvatska je sudjelovala u slijedećim projektima:

- Jačanje društvene kohezije putem jačanja službi za mentalno zdravlje u zajednici u JIE
- Posebna komponenta: Uspostava regionalnih mreža i sustava prikupljanja i izmjene socijalnih i zdravstvenih informacija
- Jačanje nadzora nad zaraznim bolestima i odgovora na njih u JIE
- Jačanje službi za zdravstvenu ispravnost namirnica i prehranu u JIE
- Jačanje kapaciteta javnog zdravstva za nadzor i suzbijanje pušenja u JIE
- Jačanje i unaprjeđenje maternalne i neonatalne skrbi u JIE
- Jačanje javnozdravstvenih kapaciteta i službi u JIE

- Povećanje regionalne samodostatnosti u pogledu zdravstvene ispravnosti krvi i krvnih pripravaka

Svaka od zemalja članica imala je koordinaciju jednog od projekata na razini regije. Hrvatska je bila regionalni koordinator za projekt Jačanje kapaciteta javnog zdravstva za nadzor i suzbijanje pušenja u JIE. Kao rezultat rada na ovom projektu objavljena je publikacija *South – eastern Europe Health Network – Reversing the Tobacco Epidemic- Saving lives in south-eastern Europe*, WHO 2008.

Sukladno sporazumu o razumijevanju iz 2009. godine Mreža ima i trajno Tajništvo koje je smješteno u Skopju.

U istom dokumentu definirana je i mogućnost osnivanja Regionalnih zdravstvenih razvojnih centara. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske 2010. godine predložilo je, dobilo od Mreže odobrenje i utemeljilo Regionalni zdravstveni razvojni centar usmjeren doniranju organa i transplantaciji. U veljači 2011. godine održano je u Zagrebu svečano otvaranje Centra i Prvi regionalni sastanak o transplantaciji i doniranju organa.

Literatura

1. Dubrovnik Pledge, 2001
2. Skopje Pledge, 2005
3. Memorandum of Understanding on the Future of SEEHN in the Framework of the SEE Co-operation Process (2008 and beyond), 2009
4. South – eastern Europe Health Network: Reversing the Tobacco Epidemic- Saving lives in south-eastern Europe, WHO 2008 (<http://www.euro.who.int/pubrequest>)